

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۸/۰۲

کبير عبادی

کابل شاهان؛ پاسداران کابلستان و گندهارا

کبير عبادی

کابل شاهان (شامل شاهان ترک و سپس هندوشاهان) از مهمترین دودمان های فرمانروای کابلستان بودند که از حدود سده هفتم تا اوایل سده یازدهم میلادی بر بخش های گسترده ای از افغانستان کنونی و شمال غرب شبه قاره هند فرمان راندند. این دولت یکی از آخرین حکومت های مستقل منطقه پیش از گسترش کامل حکومت های اسلامی در شرق افغانستان به شمار می رود.

حدود اربعه قلمرو کابل شاهان

قلمرو کابل شاهان در دوره های مختلف یکسان نبود، اما در دوران اقتدار، حدود آن تقریباً چنین بود:

شمال: دامنه های جنوبی هندوکش، کاپیسا، پنجشیر، پروان و تا نواحی اندراب.

جنوب: زابلستان، غزنی و سرزمین های پیرامون آن.

شرق: لغمان، ننگرهار، گندهارا، پشاور، و در برخی دوره ها تا شهر هُند در کرانه رود سند.

غرب: بامیان، میدان و بخش هایی از غور شرقی.

مرکز نخستین حکومت آنان کاپیسا و سپس کابل بود و این دو شهر از مهمترین مراکز سیاسی، نظامی و فرهنگی آن عصر محسوب می شدند. پژوهش های جدید نیز نشان می دهد که هسته اصلی قلمرو کابل شاهان در امتداد دره رود کابل، از کاپیسا و کابل تا گندهارا و هُند در کنار رود سند قرار داشت.

زبان و فرهنگ

در سکه ها، کتیبه ها و اسناد این دوره، زبان های باختری، سانسکریت و در اواخر حکومت، خط شارادا دیده می شود. این تنوع زبانی بیانگر آن است که کابلستان در آن زمان محل پیوند تمدن های ایران، آسیای مرکزی و هند بود.

هویت تاریخی

در روزگار کابل شاهان، مفهوم «ملیت» به معنای امروزی وجود نداشت؛ بنابراین، نسبت دادن این دودمان به ملت های امروزی از نظر علمی درست نیست. تاریخ پژوهان آنان را فرمانروایان بومی کابلستان و گندهارا می دانند که بر سرزمینی چندقومی و چندزبانه حکومت می کردند.

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رالېږلو مخکې په ځير و لولئ

نتیجه

کابل‌شاهان بیش از سه قرن از استقلال سیاسی کابلستان و گندهارا دفاع کردند و میراث ارزشمندی از معماری، سکه‌شناسی و فرهنگ بر جای گذاشتند. شناخت این دودمان، شناخت بخشی از تاریخ کهن افغانستان و منطقه است و باید بر پایه منابع معتبر تاریخی و یافته‌های باستان‌شناسی انجام شود.

مآخذ:

André Wink, Al-Hind: The Making of the Indo-Islamic World, Vol. I.

Abdur Rahman, The Last Two Dynasties of the Śāhis.

C. E. Bosworth (Ed.), History of Civilizations of Central Asia, UNESCO.

Hudud al-'Alam (حدودالعالم)، تصحیح و ترجمه مینورسکی.

پژوهش‌های جدید پروژه «Shahi Kingdoms» دانشگاه وین.